

[Arbejdsministeren.]

Fru Lone Dybkjær var inde på spørgsmålet om omkostninger; der vil i udvalget komme oplysninger herom.

Hr. Ninn-Hansen siger, at reformerne må ikke være hastværksarbejde: det kan man vist heller ikke sige der er tale om. Der har været arbejdet i 4-5 år med det udkast til reform. Jeg erkender, at det er en meget omfattende reform, det drejer sig om her, men også her vil jeg da gøre opmærksom på, at de interesserede organisationer på arbejdsmarkedet igennem disse 3-4 års arbejde har været med inde i overvejelser omkring alt det lovgivningsstof, som ligger her.

Hr. Jørgen Jensen var inde på, at denne lov som rammelov ikke må være mindre forpligtende end ellers, og at det især er arbejdsministerens ansvar. Det er det naturlige — med den tilføjelse, at organisationerne i høj grad skal ind i billedet. Jeg gør lige opmærksom på for en ordens skyld, at der er forslag om skærpede straffebestemmelser.

Det er i øvrigt min ganske bestemte opfattelse — det har jeg vist haft lejlighed til at sige en gang tidligere, da jeg som socialdemokratiets ordfører var med til at drøfte dette forslag for nogle måneder siden — at det er meget afgørende, hvis vi skal få det ud af denne lov, som et stort flertal her i denne sal ønsker vi skal få ud af den, at organisationerne i højere grad, end der har været tale om indtil nu, skal med ind i arbejdet. Det gælder også organisationernes indsats på de enkelte arbejdspladser ud over landet. Det er meget vigtigt, at de er med for at nå det mål at skabe et mere menneskeligt arbejdsmiljø. Her tror jeg vi kan nå meget, meget langt med det grundlag, der ligger her.

Må jeg til afslutning sige, at jeg vil meget gerne medvirke til, at vi kommer igennem dette arbejde så hurtigt som muligt. Det er klart, at det er en kompliceret lovgivning. Der er mange tekniske ting, et hav af problemer, som ganske vist er drøftet på forhånd

ganske grundigt, men som det alligevel vil være nødvendigt for arbejdsmarkedsudvalget at gå igennem. Jeg håber altså, at man kan få tid til eventuelt at sætte en dag eller to af alene til det samme, sådan at vi meget hurtigt kan komme i gang med denne lovgivning.

Jeg takker for tilslutningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Bortfald af 18 års aldersgrænsen for medlemskab, halvårlige reguleringer af arbejdsløshedsdagpenge, ophævelse af det generelle maksimum for arbejdsløshedsdagpenge, nedsættelse af ventetiden for ret til dagpenge, ophævelse af det særlige arbejdskrav for 22-årige m. v.).

(Lovforslag nr. 74. Fremsat 25/2 75).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Kaj Poulsen (S):

Baggrunden for dette lovforslag er dels den alvorlige arbejdsløshed, Danmark står i i øjeblikket, dels den inflatoriske udvikling, som landet har været ude for i den senere tid.

Vi har i øjeblikket i Danmark ca. 150.000 arbejdsløse arbejdere og funktionærer, som aldeles uforskyldt er kommet ud i den situation at være arbejdsløse. Det kan vi ikke være bekendt. Det er socialdemokratiets

[Kaj Pøulsen.]

opfattelse, at disse mennesker skal have en så høj grad af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, som det overhovedet er politisk muligt at opnå i dette ting. Det kan ikke være rigtigt, at disse mennesker, som tilfældigvis er blevet ramt af arbejdsløshed, i den grad skal belastes med økonomiske problemer. Det at være arbejdsløs giver ud over store økonomiske problemer også store psykologiske problemer. Lægernes undersøgelser har vist, at lediggang giver både fysiske og psykiske problemer. De problemer, en arbejdsløs får, påvirker også den enkeltes familie. Der er derfor behov for en større samfundssolidaritet over for de familier, der rammes af arbejdsløsheden.

Forslaget, vi behandler her, tager netop sigte på, at de arbejdsløse får en højere dagpengesats og halvårige reguleringer, således at man i større udstrækning kan afhjælpe de økonomiske problemer. I den anledning vil jeg fremhæve, at socialdemokratiet absolut ikke har den opfattelse, at man hellere vil være arbejdsløs end deltage i arbejdet. Det er argumenter, man ofte hører. De argumenter tror vi ikke på.

Lovforslaget omfatter endvidere forslag til ophævelse af aldersgrænsen på de 18 år for ret til at modtage dagpenge. Det er vist enhver bekendt, at ungdomsarbejdsløsheden er en væsentlig del af den arbejdsløshed, vi kender i dag. Derfor må vi give de unge adgang til at modtage dagpenge. Man kan i betænkningen om ungdomsarbejdsløsheden læse, at man ved at holde de unge ude fra arbejdsløhedskasserne selvklart rammer familieøkonomien.

Det har på arbejdsmarkedet vist sig, at der er behov for deltidsforsikring. Den store udvidelse af antallet af de deltidsforsikrede under arbejdsløhedskasserne viser dette. En nedsættelse af timetallet til 20 timer pr. uge som minimum for at oppebære dagpenge efter lovens bogstav har vist sig ikke at slå til, da der er adskillige, der har en ugentlig arbejdstid på under 20 timer. Arbejdstidsnedsættelsen den 2. december 1974 har vist sig at smitte af på de deltidsforsikrede, således at mange efter denne nedsættelse af arbejdstiden har fået en ugentlig arbejdstid på under 20 timer.

Det er socialdemokratiets opfattelse, at man i princippet burde kunne forsikre sig

for enhver mistet arbejdsindtægt, men for at dække dem ind, som er kommet under den ugentlige arbejdstid på 20 timer ved arbejdstidsnedsættelsen, erklærer socialdemokratiet sig tilfreds med foreløbig at henholde sig til et forslag om nedsættelse af minimumstallet af timer til 15.

Forslaget indebærer i øvrigt en halvering af ventetiden, som er den tid, hvor personer må stå som medlemmer af arbejdsløhedskassen for at kunne få udbetalt dagpenge i tilfælde af arbejdsløshed.

Endvidere må ligestilling på dette område indføres, således at de, som ophører med at drive selvstændig virksomhed, får lettere adgang til at opnå ret til dagpenge. Dette forslag har vist sig at have sin berettigelse i en tid med meget stor arbejdsløshed som den, vi har i øjeblikket.

Jeg har nu omtalt de væsentligste punkter af forslaget til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløhedsforsikring. Socialdemokratiet håber på en saglig behandling i udvalget, således at der kan gennemføres fremskridt for de arbejdsløse allerede den 1. april i år. Navnlig er det nødvendigt at sikre de halvårige reguleringer.

Johan Philipsen (V):

Jeg er ikke synderlig begejstret for det tidspunkt, vi behandler dette lovforslag på. Det er i dette øjeblik uklart, hvor det kommende lønniveau i Danmark kommer til at ligge, og specielt hvor det kommende lavtlønsniveau kommer til at ligge, og viden om dette forhold er en af de forudsætninger, som egentlig er nødvendige til bedømmelse af forslaget.

I øvrigt er det jo et relativt udgiftkrævende forslag, og jeg er nødt til at sige til arbejdsministeren, at betydelige ændringer er i hvert fald nødvendige, hvis venstre skal stemme for forslaget. Men jeg vil gerne føje til, at vi i udvalget vil overveje de enkelte ændringer, hvad der taler for, og hvad der taler imod, og så tage stillingen efter, om disse overvejelser måtte ende i det ene eller det andet resultat.

Jeg skal kun ved denne lejlighed sige nogle ganske få ting om enkelte bestemmelser. For det første om dem, der er under 18 år. I realiteten er jo vort værste problem ungdomsarbejdsløshedsproblemet med en

[Johan Philipsen.]

gennemsnitlig arbejdsløshed blandt de 18-23-årige, der er ca. 50 pct. højere end i de højere aldersklasser. Men det er et problem, der kun i meget ringe grad berører dem, der ikke er fyldt 18 år. Hvorfor da foreslå en udvidelse derved, at man fjerner 18 års grænsen og i stedet skriver „lovligt udskrevet af skolen“? Så kommer vi automatisk i konflikt med, at disse personer i øjeblikket får børnetilskud, og at forældrene — dog nu måske mere på papiret — har en vis forsørgerpligt over for dem, og vi kommer vel også i konflikt med en eventuel ungdomsydelse, hvis skæbne bestemmes i løbet af den kommende vinter. Det egentlige problem, som jo er langt det værste, de 18-23-årige, det er jo en anden historie.

Der var i en af vore store aviser for kort tid siden en meget læseværdig artikel af hr. Erling Jørgensen, der meget stærkt og rigtigt påpeger det manglende samspil imellem den forlængede undervisningspligt, som vi har, og optagelse i de danske erhverv. Det er utvivlsomt, at vi har bevæget os den forkerte vej i de senere år. Jeg har det sidste år desværre måttet konstatere, at erhvervenes modtagelse af disse unge er iblandet en vis modvilje imod de unge, som ikke var til stede for 10 eller 15 år siden, hvor de 17- og 18-årige var de eftertragede personer. Ikke så meget modvilje på chefniveau, men mere en modvilje, som findes på arbejdsleder- og formandsniveau. Det samspil mellem undervisningspligtens forlængelse og så optagelse i erhvervene, det trænger vi unægtelig til at få diskuteret til bunds.

Jeg må altså vende mig imod på nuværende tidspunkt at forhøje det generelle maksimum. Jeg mener heller ikke, vi kan tage stilling til problemet halvårige reguleringer på nuværende tidspunkt, mens jeg derimod gerne vil diskutere en forkortelse af ventetiden fra de 12 måneder til et lavere tal. Det er utvivlsomt en af de ting, som skulle ligge inden for mulighedernes grænse.

Vi har jo det problem, der hedder de deltidforsikrede, især efter at den samlede arbejdstid er faldet og dermed formodentlig også de deltidforsikredes. Det vil vi gerne i udvalget underkaste en nærmere undersøgelse.

Jeg savner i grunden i forslaget den paragraf, vi efter min opfattelse trænger mest

til. De danske arbejdsformidlingskontorers og -chefers største problem har jo været, at vi har en betaling af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til de arbejdsløse, der er højere end mindstelønnen. Det har rejst det problem, at mange med fuld ret har sagt: ja men hvis vi efter de 5 uger, i den 6. eller 7. uge bliver afskediget i et lavere betalt arbejde, som vi er henvist til, så falder vi ved eventuel ny ledighed ned på nogle lavere satser. Det problem er i hvert fald et væsentligt problem, og jeg vil gerne drøfte, hvad der kan gøres derimod, eventuelt ved at forhøje den 5 ugers grænse, vi har i øjeblikket. Det har fra anden side været nævnt, at man skulle tage gennemsnitsindtjeningen fra det sidste år, men det er vist for bureaukratisk en fremgangsmåde til, at den er praktisk gennemførlig.

Men må jeg ikke sige til sidst: vi vil altså veje for og imod, hvad vi kan gå ind for af disse forslag, men i øvrigt er det sådan, at de mest bekostelige ting — er vi nødt til at meddele — agter vi ikke at deltage i gennemførelsen af.

Bach (FP):

Jeg kommer på fremskridtspartiets vegne komme med nogle bemærkninger og visse betragtninger angående det forslag, vi her har til behandling, altså forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v.

Skal § 46, der omhandler bortfald af 18 års aldersgrænsen, forstås på den måde, at alle, som på lovlig vis udskrives af folkeskolen, herefter skal have ret til arbejdsløshedsunderstøttelse? I realiteten kan de unge, hvis de er skoletrætte, efter nugældende skolelov lovligt forlade skolen i 15-16 års alderen. Man kan jo forestille sig, at de, 6 måneder før skolen forlades, finder ud af, at det nok er klogt at tilmelde sig en fagforening og dermed også arbejdsløsheds-kassen, og så har de jo ret til understøttelse, hvis der ikke findes arbejde til dem, når de forlader skolen. Unge mennesker kan også nok forstå, at dette tilsyneladende kan være en god fidus. Fremskridtspartiet er hverken nærigt eller karrigt, men i dette tilfælde skeptisk. Jeg tænker på de job, som naturligvis har været besat af og eftertraget af ungdommen, f. eks. som arbejdsdreng, bude, fiskere eller medhjælpere, og på piger,

[Bach.]

som kan få arbejde på restaurationer, kroer, systuer og kontorer m. v. og ved børnepasning. Hvordan tror man at de forskellige erhvervsgræne fremover kan konkurrere med arbejdsløshedsstøtten? Jeg spørger bare.

Hvis lovforslaget vedtages, er jeg alvorligt bange for, at vi afskærer de unge menneskers muligheder for fremover at finde ansættelse i erhvervslivet, og derved opnår vi jo kun at forværre den uhyggeligt store arbejdsløshed blandt ungdommen, som findes i dag, og det er vel ikke netop det, nogen i det høje ting vil tilstræbe.

Fremskridtspartiet arbejder i øjeblikket med problemerne vedrørende ungdomsarbejdsløsheden, og vi vil i nær fremtid komme med konkrete forslag, men i fremskridtspartiet er vi i høj grad opmærksom på, at der findes hjem, hvor forældrene ingen muligheder har for at støtte og hjælpe de unge økonomisk, og hvor der kun er socialstøtten og børnetilskud at hente. Derfor mener vi, at der kunne ydes større bidrag i særlige trangsforhold.

Arbejdsministeren mener, at dagpengene skal fastsættes for et halvt år ad gangen. Det mener vi er rimeligt, i særdeleshed hvis vi ikke får stoppet den voldsomme inflation, vort land er plaget af.

Med hensyn til beløbets størrelse er vi mere skeptiske. I øjeblikket er højden jo 162 kr. gange seks dage, hvilket giver 972 kr. Efter forslaget, der her foreligger, kan dagpengene fastsættes til et beløb, der for en uge svarer til en ugeløn med fuld sædvanlig arbejdstid. Dette konstaterer jeg blot. Ifølge bemærkningerne til forslaget skulle det betyde, at højden så bliver 1.068 kr. pr. uge. Vi ved jo godt alle sammen, at rundt om på vore arbejdspladser har der været uro og utilfredshed med de 972 kr. om ugen, der blev vedtaget i december 1974. Jeg er overbevist om, at arbejdslysten bestemt ikke bliver fremmet, hvis det viser sig, at folk får mindre med hjem i lønningsposen ved en indsats med hånden end ved at gå hjemme og nusse i haven til en stor og god understøttelse.

Det må også ligge helt klart, at så længe vi skal tyranniseres af indkomstskatten, vil det være mere retfærdigt, at skatten af dagpengene udregnes efter medlemmets skatte-

kort og ikke som nu efter procentsatser, som giver nogle fæle skævheder og ofte resultater i restskat.

Med hensyn til de deltidsansatte er der ting, vi vil drøfte i udvalget meget grundigt. Jeg skal derfor sige til arbejdsministeren, at forslaget vil fra vor side få en meget grundig og saglig behandling i udvalget.

Ingomar Petersen (RV):

Om det foreliggende lovforslag kan jeg på det radikale venstres vegne komme med følgende bemærkninger.

Den i dag gældende lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring er jo baseret på resultater af flere års grundigt udvalgsarbejde i de såkaldte Wechselmannudvalg. De i dette lovforslag foreslåede ændringer er efter det radikale venstres opfattelse så vidtgående, at det må være rimeligt, at disse ændringer samt eventuelle andre bliver gjort til genstand for en seriøs behandling i et embedsmandsudvalg med repræsentanter for organisationerne, før folketingsudvalget færdiggør sit arbejde. Det kan efter vor formening ikke være rigtigt at hastebehandle dette forslag til ikrafttrædelse til 1. april i år uden en sådan dybtgående embedsmandsundersøgelse af konsekvenserne af lovforslaget inden udvalgsarbejdet.

At ophæve aldersgrænsen på de 18 år er efter vor formening en familieretlig ændring, som nærmer må overvejes. Problemerne i relation til anden lovgivning som nævnt af hr. Johan Philipsen er der jo vitterlig, og jeg mener, man virkelig må have disse problemer nærmere undersøgt. Mig bekendt er det jo sådan med vores nuværende lovgivning, at forældrene egentlig har en forpligtelse over for de unge menneskers ophold indtil det attende år. Også i relation til dette synes jeg nok vi må have en nærmere vurdering.

Det er ligeledes en alvorlig fejl ved forslaget om halvering af ventetiden, at spørgsmålet om, hvorvidt personer med lange opsigelsesvarsler kan have mulighed for at udmelde sig og senere indmelde sig igen, ikke konkret er løst i forslaget.

Når man ser forslaget om at opnå dagpenget under aftjening af værnepligt, må man da have lov at stille sig det spørgsmål, om man ikke skulle tage op til drøftelse, om

[Ingomar Petersen.]

den, der har udøvet selvstændig virksomhed, egentlig ikke burde ligestilles med andre arbejdstagere. Har den mindre, selvstændige erhvervsdrivende, handlende, håndværker egentlig ikke i højere grad opfyldt arbejdskravet ved at være selvstændig erhvervsdrivende end ved at være soldat eller på fagligt dagkursus?

Hvilke kontrolmuligheder har man egentlig ved ophævelsen af de særlige arbejdskrav for unge under 22 år? Mange af disse kan jo være studerende, helt eller delvis. I det hele taget må dette problem ses i forbindelse med deltidsarbejdet.

Er spørgsmålet om udvidelse af begrebet deltidsarbejde egentlig gennemtænkt tilstrækkeligt? Forholdet til arbejdsløshedsunderstøttelsen for den gifte kvinde, som er gift med en mindre erhvervsdrivende med en meget lille erhvervsindtægt, så hustruen må gå på arbejde for at tjene til den fælles husholdning, trænger ligeledes til en dybtgående undersøgelse. Hustruen, der er gift med en taxavognmand og oplyser, at hun hjælper ham, når der er spidsbelastning, kan ikke få understøttelse i nær så lang tid som et normalt medlem, selv om de er fyret samtidig, men lever hun papirløst med taxavognmanden, så kan vedkommende få det. Hvorfor er der egentlig forskel i understøttelsen for en hustru, som er gift med en højt betalt lønmodtager, og for en hustru, der er gift med en mindre, selvstændig erhvervsdrivende?

Kan vi overhovedet få nogen til at tegne lærekontrakt fremover, når arbejdsdrengen kan få mere i understøttelse end lærlingen i løn på lærekontrakt, og hvorfor kan en lærling ikke indmelde sig før udstået læretid, før kontrakten er udløbet? Er det egentlig rimeligt?

Man må også spørge, om det, at nogle ledige på grund af deres tidligere høje løn får højere arbejdsløshedsdagpenge, end andre lavere lønnede lønmodtagere oppebærer i arbejdsfortjeneste, egentlig er særlig retfærdigt.

Jeg har nævnt nogle problemer, men der er mange flere. Derfor har vi behov for at få kulegravet problemerne i et embedsmandsudvalg, inden folketinget tager stilling til de foreslåede ændringer i denne lov.

Ninn-Hansen (KF):

Det er dog et voldsomt hastværk, arbejdsministeren har haft. Lovforslaget er dateret den 25. februar, og vi skal have det til behandling allerede i dag. Noget kunne jo tyde på, at her er sandelig en sag, som arbejdsministeren vil sætte over alt andet; nu skal det køres hurtigt igennem. Er det overenskomstsituationen, som regeringen siger den ikke vil blande sig i, som man alligevel vil give et skub med denne lovgivning? Der er jo noget, der tyder på det. Det synes jeg man skulle lade være med.

De foreslåede halvårige reguleringer og ophævelsen af det generelle maksimum for arbejdsløshedsdagpenge betyder en udvidelse af taktreguleringsordninger. Mig bekendt sidder man for tiden mellem hovedorganisationerne og drøfter en eventuel afskaffelse af disse ordninger. Vi ved da også, at en forhøjelse af understøttelserne, hvis understøttelserne ligger i nærheden af lønningerne, kan virke befordrende, kan virke som en løftestang til forhøjelse af lønningerne. Er det særlig klogt at komme med et initiativ netop på dette tidspunkt, hvor kyniske mennesker vel sidder ovre i fclrigsinstitutionen og gerne skulle tale sig til rette om noget, der kan blive til et mæglingforslag? Jeg synes det ikke.

Helt afgørende, når man ser på arbejdsministerens forslag, er: hvordan vil det efter dette forslags vedtagelse forholde sig imellem lønnen, der udbetales for et arbejde, og den understøttelse, der udbetales til folk, der er blevet arbejdsløse? Det kan jo ikke være arbejdsministeren ubekendt, at dette forhold i forvejen må give anledning til nogle overvejelser. Det har jo vist sig, at der er virksomheder, der på kraft søger arbejdskraft i byer, hvor der er ledige, men ikke kan få arbejdskraften. Arbejdsministeren kender det selvfølgelig. Hvis arbejdsministeren ikke kender det tilstrækkeligt, er vi jo begge to godt hjemme i en by, der hedder Odense, og så skal jeg gerne fortælle eksempler på det derfra. Men arbejdsministeren ved jo, at sådan forholder det sig i adskillige egne af landet efter den ordning, vi har i dag, og dette vil jo betyde et yderligere skub i retning af en udligning.

Hvordan forholder det sig, dette spørgsmål om løn og understøttelse, for familier

[Ninn-Hansen.]

med børn, hvor begge tidligere har arbejdet ude? Hvis man ser på den løn, som den ene ægtefælle får, og ser den i forhold til udgiften til institutioner sammenlagt med understøttelsen, ja, så kan man sige, at en yderligere forhøjelse af understøttelsen vil være en vej til det noget gammeldags princip, at konen skal blive hjemme, men det er vel ikke ad den vej, man skal etablere noget sådant. For den økonomiske afvejelse efter dette lovforslags gennemførelse vil jo føre i en sådan retning.

Det er ikke mit indtryk, at arbejdsministeren har noget flertal, og statsministeren har jo sagt, at han erkender den parlamentariske situation. Skal vi derfor ikke i udvalget i stedet for at beskæftige os med dette forslag se på, om der er nogle ting, der skal rettes? Det er muligt, men i hvert fald skal arbejdsministeren ikke regne med, hverken at vi vil deltage i hastværket, eller at vi vil give noget tilsagn om medvirken til en lovgivning, som vi tror vil forrykke forholdet mellem løn og understøttelse i uheldig retning.

Selvfølgerlig skal man, som det er blevet sagt, tænke på de arbejdsløses situation og også yde dem en bistand, og det gør vi heldigvis i dag på grundlag af en tidligere forberedt lovgivning og ordning, så man må sige, at heldigvis er de arbejdsløses situation i dag helt anderledes og bedre, end den var under andre forhold, hvor vi havde stor arbejdsløshed her i landet. Men vi skal sandelig også tænke på dem, der er i arbejde, at de føler det, der jo også hører med til en arbejdsglæde, nemlig at de får noget ud af deres indsats; jeg mener, at man altså også skal tænke på dem, der bestiller noget.

Henning Philipsen (SF):

Jeg vil gerne sige på socialistisk folkepartis vegne, at vi naturligvis vil være med til at gennemføre dette forslag, selv om vi synes, at det forslag, som jo alligevel kommer til behandling næste torsdag, og som efter vor opfattelse er en forbedring af det forslag, der nu ligger her, nok burde have indgået i forhandlingen i dag. Vel, det er ikke arbejdsministerens skyld, det skal han ikke bebrejdes, men vi synes nok, det havde været rimeligt, fordi vi synes naturligvis, at vort forslag i højere grad imødekommer det

rimelige i den måde, hvorpå man behandler de mennesker, som uden egen skyld bliver kastet ud i arbejdsløshed.

Når det er sagt, vil jeg gerne henstille til ministeren, men også til socialdemokratiet og øvrige partier, at vi i udvalgsbehandlingen ligesom prøver på at kæde såvel regeringens som vort forslag sammen, og så har jeg ligesom en fornemmelse af, at vi på trods af hr. Ninn-Hansens pessimistiske bemærkninger måske alligevel kan få noget fornuftigt ud af det.

Så vil jeg gerne føje til yderligere, at jeg opfatter dette som bare et minimum af en retfærdighedshandling over for de mennesker, der, som jeg før sagde, uden egen skyld er kastet ud i arbejdsløshed. Vi har jo her i tinget, jeg tror, det var i september måned, tidligere haft en lidenskabelig debat om tabt arbejdsfortjeneste, jeg tror, den højtærede formand vil nikke genkendende til det, jeg siger her, han og jeg havde i hvert fald en særdeles lidenskabelig debat om tabt arbejdsfortjeneste. Men så må det måske være tilladt at sige til fremskridtspartiets ordfører, når både han og andre udtrykker betænkelighed ved, om understøttelsen nu også i nogle tilfælde skulle være højere end de arbejdslønninger, der betales andre steder, at det, man for så vidt ikke ønsker, er, at arbejdsløses vilkår skulle forbedres. For det forholder sig jo ganske enkelt således, at hvis man har en høj løn op til det maksimum, som angives, kan man, således som regeringsforslaget nu foreligger, maksimalt opnå at få 178 kr. om dagen i understøttelse. Men hvad gavner det, hvis man har en dagløn på 250 kr.? Så mangler der jo altså stadig væk fra de 250 kr. og ned til de 178 kr. Det er en betragtelig nedgang i indtægten, hvad angår de fleste lønindtægter i dette land, i hvert fald når det drejer sig om de fleste håndværksfag. Og så er der vel det at sige til det, at er der grupper, som måtte have mindre end 178 kr., vil de nu — sådan forstår jeg det i hvert fald — få fuld dækning for den omstændighed, at de uden egen skyld bliver arbejdsløse, og det er dog det væsentligste. Vi synes, den burde højere op end de 178 kr., men det kan vi naturligvis diskutere i udvalget, ikke mindst på baggrund af vort eget forslag.

Hr. Ninn-Hansen rejste spørgsmålet, om det nu er klogt, hvis dette forslag gennemfø-

[Henning Philipsen.]

res, og mente, at et sådant forslag måske ville virke befordrende på lønudviklingen. Man kunne måske modsætningsvis rejse et andet spørgsmål og sige: er det nu klogt i dette land, at vi stadig væk skal have mennesker, som skal leve på minimumslønninger, som skal leve på et eksistensminimum på baggrund af disse lønninger? Jeg synes, det var mere relevant. I øvrigt, hvis man nu gjorde det, som var det rigtigste, at man satte fart på, hvis folketinget i enighed — her forventer jeg ikke tilslutning fra så forfærdelig mange fra højre side af salen — besluttede sig til, at nu ville man have genskabt den fulde beskæftigelse, så kunne vi spare os alle de bekymringer, man her øser ud over de mennesker, som uden egen skyld er kastet ud i arbejdsløshed.

Derfor har jeg den opfattelse, at man nok har sympati for de arbejdsløse, man har bare ikke så forfærdelig meget at have den i. Vi vil medvirke til, at dette forslag bliver bedre, og på den baggrund skal jeg tilsige aktiv medvirken i udvalgsarbejdet.

Svend Erik Sørensen (KrF):

Helt bortset fra, hvad der har været bagtanken med den hastige fremsættelse af dette lovforslag, må jeg nok indlede med at sige, at vi i kristeligt folkeparti ser med velvilje på ethvert forsøg på at lette de arbejdsløses og deres familiers kår under forhold, som de ikke selv har haft nogen indflydelse på.

Vi kan under indtryk af de højst ustabile lønninger og priser nok gå ind for ændringen til den halvårige regulering af det generelle maksimum for arbejdsløshedsdagpenge, men vi ser med nogen betænkelighed på den foreslåede ophævelse af 90 pct.s grænsen. Vi mener, at loven fortsat må være formuleret sådan, at det i alle tilfælde kan betale sig at arbejde; som bekendt står der i Ordsprogenes bog, at Gud skabte menneskene, som de burde være, men de har så mange sære ting for.

Overflytning fra én arbejdsløshedskasse til den anden må efter vores mening ske uden nogen form for ventetid. Som det er nu, kan der godt være tale om en økonomisk pression, hvis en arbejder for at følge sin overbevisning skifter arbejdsløshedskasse. Vi kan gå ind for ændringen fra 12 til 6 måneders

ventetid for at kunne opnå dagpenge, men vi er noget betænkelige ved bestemmelsen i § 41, stk. 1, nr. 2, om, at ret til optagelse som nydende medlem har personer, som er lovligt udkrevet af folkeskolen. Jeg tror ikke, man behøver at være medlem af hverken en skolekommission eller et skolenævn for at være vidende om, at der i dag er en del unge, som ulovligt forlader skolen før sidste skoleårs udløb, og der kan i den forbindelse opstå problemer, som vi nok må drøfte nærmere i udvalget. Også i forholdet imellem de unge og deres forældre er der ting, vi skal se nøjere på.

Vi er selvfølgelig opmærksom på de vanskeligheder, som et betydeligt antal arbejdsløse under 18 år befinder sig i, og vi vil derfor se med velvilje på den ændring. Vi føler endelig, at vi også i denne forbindelse må gøre opmærksom på de store vanskeligheder, der ofte indtræder, når en mindre erhvervsdrivende lider skibbrud med sit firma uden nogen form for arbejdsløshedsforsikring. Her er et område, som vi snarest muligt må kigge nærmere på i denne sag. I det hele taget trænger nok begreberne arbejder og arbejdsløshed til en nærmere definition.

En indgående og kritisk vurdering af lovforslaget i udvalget vil være absolut nødvendig, og vi tilsiger vor fulde interesse i denne sammenhæng.

Jørgen Jensen (DKP):

Ja, vi kan tilsige en saglig behandling i udvalget af det foreliggende forslag og kan herunder henvise til det forslag til folketingsbeslutning, vi fremsatte den 24. januar i år, hvor vi foreslog ophævelse af 180 dages reglen og 26 ugers bestemmelsen. Men efter vor opfattelse må målet fortsat være fuld erstatning for løntab til de arbejdere, der kastes ud i arbejdsløshed, og den angst, som er kommet til udtryk her for, at det skulle kunne misbruges eller få indflydelse på lønniveauet, kan man tilbagevise, når man som f. eks. jeg har været beskæftiget i mere end 13 år med at administrere en arbejdsløshedskasse. Der er ingen, der har mulighed for at få understøttelse, hvis der er mulighed for at anvise dem arbejde. Der er tilstrækkelige kontrolforanstaltninger, men jeg kender ganske vist en bedre kontrolforanstaltning: det er at sikre arbejde til alle, fuld beskæftigelse, så er vi ude over at dis-

[Jørgen Jensen.]

kutere kontrolforanstaltninger med hensyn til de arbejdsløse.

Jeg kan ikke dele den betænkelighed, hr. Ninn-Hansen havde. Der blev spurgt om hastværk. Jeg føler i allerhøjeste grad, at det haster over for de arbejdsløse. Jeg vil også sige, at begrundelsen tror jeg ikke er overenskomstsituationen, nej, begrundelsen er, at vi har 150.000 arbejdsløse, det er begrundelsen for, at der må gøres noget.

Det må efterhånden stå klart for alle dem, der vil se, at den krise, der har ramt den kapitalistiske verden, herhjemme er forstærket ved bevidste politiske beslutninger, der har haft til hensigt gennem øget arbejdsløshed at rette op på valutasituationen og svække arbejderne over for den overenskomstforhandling, som finder sted.

Derfor vil vi tilsige en saglig behandling, men vil også under udvalgsarbejdet fremsætte forslag, som vi tidligere har fremført, forslag, der bl. a. går ud på, at dagpengesatserne for den enkelte kasse fastsættes hvert år den 1. januar og reguleres kvartalsvis 1. april, 1. juli og 1. oktober i henhold til lønudviklingen inden for den pågældende kasses brancheområde. Det gør vi, fordi inflationen betyder, at man i allerhøjeste grad kan blive ramt, og fordi den beregningsform, vi har, alligevel ikke giver mulighed for den øjeblikkelige fortjenstmulighed. Beregningsgrundlaget har vi tidligere peget på måtte være det enkelte fags gennemsnitlige timefortjeneste i Storkøbenhavn i nærmest forudgående kvartal.

Jeg vil gerne sige, at når vi har fremført dette og vil gøre det igen, er det ikke for at lovbestemme, at det er rimeligt eller nødvendigt med den store lønforskel, der er mellem hovedstad og provins; men skal vi have en overgrænse — og det mener man jo — for de satser, der skal være, må beregningsgrundlaget også sikre en bedre dækning end med den form, vi har i dag.

Endvidere vil vi foreslå, at der indføres en mindstesats. Det har været nævnt af en tidligere ordfører, at der var problemer med dem, som var beskæftiget ved lavelønnen arbejde; vi mener, det kunne ændres ved, at man indførte en mindstesats, der svarede til fagets overenskomstmæssige mindstebetaling. Hvad angår den oplysning, man giver, når man bliver arbejdsløs, om den gennem-

snitlige fortjeneste i de sidste 5 uger, mener vi, der må ændres eller suppleres således, at det tal, man opgiver, reguleres i ledighedsperioden i forhold til lønudviklingen inden for det enkelte fagområde. Det er sådan, at i dag bliver der tillagt dyrtidsreguleringer, men den øvrige lønudvikling bliver ikke tillagt det tal, man har opgivet, og det betyder, at folk, der er langvarigt arbejdsløse, kan komme til at miste muligheden for at få højeste sats.

Endvidere vil vi fremføre kravet om, at der ydes feriepenge af understøttelsen efter gældende ferieregler inden for det enkelte overenskomstråde.

Så vil vi også godt til de begrænsninger, som er i loven — der er taget nogle af dem med i forslaget — pege på § 55, stk. 2, 26 ugers bestemmelsen, som man kalder den. Den mener vi skal ud. Den blev vel indført i sin tid for at forhindre misbrug, men i dag tvinger den folk til at gå over på socialkontoret til en ringere erstatning i den situation, de befinder sig i.

Der er en anden begrænsning, som vi også mener må væk, det er 78 dages reglen for invalider og pensionister. Det er helt urimeligt, at den opretholdes, den vender den tunge ende nedad, den rammer ikke dem, der har mulighed for at få lettere arbejde, men tværtimod dem, der er beskæftiget i industrien.

Så vil jeg godt til slut bemærke, at de fremskridt, der opnås ved denne lov, også får gyldighed for betalingssatserne ved sygdom og ulykke. Det var vel det, vi i og for sig tilstræbte i sin tid: at man skulle have de samme betalingssatser ved sygdom, ulykke og ledighed. Men vi ved, at nu har man reguleret satserne ved erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ved ledighed 1. januar i år, og der er nu en forskel i disse satser. Vi mener, at alle de fremskridt, der opnås under udvalgsarbejdet, må være gældende også for bestemmelserne om betaling ved sygdom og ulykke.

Arnfast (CD):

Vi har i centrum-demokratiet svært ved at tage stilling til dette lovforslag. Vi synes, der er så mange åbne spørgsmål i det; nu er det jo også kommet hurtigt på bordet. Men ikke mindst spørgsmålet om unges mulighed for at melde sig ud af skolen og ind i en ar-

[Arnfast.]

bejdsløshedskasse stiller vi os lidt undrende over for, og jeg håber, at arbejdsministeren kan uddybe dette lidt. For jeg mener, at det er jo meget godt, at et ungt menneske går hen og siger til skoleinspektøren, at nu vil han gerne melde sig ud, han har gennemgået sin undervisningspligtige tid osv., og når så skoleinspektøren spørger: ja men hvad vil du så lave? så vil han sige: jeg vil være arbejdsløs. Men det næste spørgsmål må da være: hvad vil du være? Vil du være arbejdsløs murer eller smed eller hvad? Nå, det kan han ikke blive, for han er jo ikke faglært. Men jeg mener ikke, der findes noget, der hedder ungarbejdernes arbejdsløshedskasse — men det er måske igen et punkt, hvor jeg ikke er tilstrækkeligt orienteret.

Jeg kan kun sige, at det er nok noget vanskeligt at se, hvordan det skal praktiseres, medmindre man forestiller sig en stor, neutral arbejdsløshedskasse, som de unge kan melde sig ind i. Og så begynder vi pludselig at blive positive, hvis vi får en arbejdsløshedskasse, der ikke er knyttet til fagene, men tværtimod måske endda kan blive den nye form for arbejdsløshedskasse. Vi har ligesom flere andre ordførere været inde på tanker om, at de forhandlinger, der nu skal føres om børnetilskud, ungdomsydelse osv., vil løse nogle af disse problemer, og selv om vi ikke sidder i udvalget, vil vi følge meget nøje, hvad resultatet af denne lovgivning bliver, og vi kan ikke på forhånd binde os til hverken en positiv eller en negativ holdning over for lovforslaget.

Angående satserne, som man nok også ønsker ændret, kender arbejdsministeren vores holdning, som den er kommet til udtryk i december i fjor, så det skal jeg ikke gå nærmere ind på her.

Kurt Hansen (VS):

Jeg vil bare gøre nogle ganske generelle bemærkninger til dette lovforslag.

Som det umiddelbart foreligger her, må man da sige, at der er tale om forbedringer

på flere områder, både når det gælder: væk med 18 års grænsen for at komme i fagforening, halvårslige reguleringer og de andre bestemmelser. Men det er bestemmelser, der efter min mening langt fra er tilfredsstillende. Vi står i en situation med 150.000 arbejdsløse; det er ikke os selv, der har ønsket at komme ud i den arbejdsløshed, det er privatkapitalen, der ene og alene har truffet den udenomsparlamentariske beslutning, der lyder, at 150.000 skal være arbejdsløse. Derfor må vores krav være fuld dækning ved arbejdsløshed, og den fulde dækning ved arbejdsløshed betyder reelt ikke et indhug i kapitalens profit. Det, der er tale om, er en solidarisk omfordeling inden for lønarbejdergrupperne, men den anden fase af det er, at arbejderklassen ude på arbejdspladserne må søge at imødegå fyringerne, før de bliver afleveret. Man må søge at udforme aktionsformer, der gør, at man på den enkelte virksomhed er i stand til at tvinge kapitalen til at køre på mindre end maksimal profit. Det er det, man er ved at søge at gøre ude på Uniprint i dag. Der er man godt i gang med at sikre beskæftigelsen for 66 arbejdere, hvor privatkapitalen ellers fuldstændig egenrådigt har søgt at nedlægge denne virksomhed. De mere konkrete betragtninger til det foreliggende lovforslag vil vi i øvrigt fremføre i udvalget.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Ja, jeg havde jo ventet en lidt mere villig indstilling over for dette forslag. Der er talt om hastværk og manglende undersøgelser. Nu vil jeg dog gerne for en ordens skyld lige fastslå i forbindelse med dette om hastværket, at dette forslag er identisk med det socialdemokratiske forslag, som blev fremsat den 15. november sidste år, men som altså ikke nåede at komme til behandling her i folketinget, bl. a. på grund af valgets udskrivelse.

Dernæst vil jeg gerne sige, at det er jo ingen hemmelighed, at det regeringsforslag, som det nu er blevet til, bygger på et forslag udarbejdet af de mennesker, de organisati-

[Arbejdsministeren.]

onsrepræsentanter, som i ganske særlig grad har fingeren på pulsen, hvad angår disse spørgsmål, nemlig Arbejdsløsheds-kassernes Samvirke, og der er gået et meget grundigt arbejde forud for dette forslags fremsættelse her i folketinget.

Jeg beklager altså, at man ligesom, synes jeg, lidt for bastant har sagt nej til nogle vigtige ting, selv om der da heldigvis også har været udtalelser gående ud på, at man var villig til at overveje om ikke alle de ændringer, som er indeholdt i forslaget her, så dog en del af dem.

Må jeg sige til hr. Johan Philipsen, der mente, at det var et uheldigt tidspunkt, bl. a. fordi man ikke kender det kommende lavtlønsniveau, at det kan jeg egentlig ikke se er relevant, alene af den grund, at vi jo altid, sådan har jeg forstået det, stort set i princippet har været enige om med denne lovgivning at tilstræbe en rimelig erstatning, som stod i forhold til den mistede arbejdsindtægt.

Hastværket med lovforslaget — det kom jo, som jeg sagde før, frem allerede i november måned — skyldes den situation, vi stod i beskæftigelsesmæssigt, og hvor vi nu er i den situation, at vi har vilkår på arbejdsmarkedet, som vi ikke har kendt tilsvarende i de sidste 20 år, og hvor vi altså ikke finder det menneskelig acceptabelt, at 150.000 familier skal bære et milliardtab, er der vel tale om, i mistet arbejdsindtægt på grund af de økonomiske problemer, vi både her i landet og andre steder er stillet over for.

Jeg gør også opmærksom på, at uanset hvordan lønnen er for den enkelte, er forholdet jo det, at vi dels har et maksimum, dels har bestemmelser gående ud på, at man aldrig kan opnå mere end 90 pct. af den indtægt, man har haft forud for arbejdsløsheden.

Der har været rejst spørgsmålet om de lavtlønnede, og det er da rigtigt, at det maksimum, vi har i dag, er på 160 kr. om dagen eller 960 kr. om ugen. Det skulle først have haft virkning fra 1. april, men vi fik det som bekendt rykket frem til 1. januar.

Lad mig lige nævne om dette spørgsmål: jeg har fået en undersøgelse, som er behæftet med en vis usikkerhed, som omfatter LOs og Dansk Arbejdsgiverforenings område, og dér skønner man, at under disse 24 kr. i

timen er der ca. 2 pct. af faglærte mænd, dvs. omkring 2.000, der er ca. 20 pct. ikkefaglærte mænd, det er omkring 30.000, og ca. 55 pct. kvinder; i alt omkring 62.000 skulle i dag have en løn — det rettes jo op med dyrtidstillæggene pr. 1. marts — der ligger under de 24 kr., men det er altså ikke mere end 6-7 pct. af de medlemmer, som er tilsluttet arbejdsløsheds-kasserne her i landet. Der er altså en meget, meget stor del, som, selv med de forbedringer, der foreslås her, kommer til at lide et betydeligt indtægtstab i forhold til den arbejdsindtægt, de havde, medens de var i arbejde.

Hr. Johan Philipsen mente, vi kom i konflikt med bl. a. børnetilskudsordningen, hvis vi slettede 18 års grænsen. Den konflikt kunne vel nok overvindes, og det er vi da parat til at drøfte. Jeg var ked af, at man ikke ville være med til hverken at ændre ved maksimum eller gå ind for de 2 årlige reguleringer.

Jeg vil gerne sige om det spørgsmål — det er noget, jeg tillægger meget stor betydning — at for bare få år siden var det i og for sig acceptabelt med de årlige reguleringer, men den sats, som skulle gælde fra 1. april 1975, har som basis lønnen for 2 år siden; det skal man huske på. Så stærke pris- og lønstigninger har vi været ude for gennem de sidste 2 år, og derfor kommer den altså til at halte uhjælpeligt bag efter den prisudvikling, den lønudvikling, som har fundet sted. Der er således virkelig en saglig begrundelse for at gå ind i alvorlige overvejelser omkring dette spørgsmål, og derfor håber jeg, at man vil overveje det på ny.

Hr. Johan Philipsen savnede spørgsmålet om dem, der var henvist til arbejde og så efter 5 uger fik en lavere understøttelse. Jeg vil gerne sige, at jeg er helt opmærksom på det problem; jeg har fået mange henvendelser om det i de få dage, jeg har været i Laksegade, og jeg har allerede sat en undersøgelse i gang omkring disse spørgsmål.

Både hr. Bach fra fremskridtspartiet og hr. Arnfast fra centrum-demokraterne var inde på, hvad der nu ville ske med dem, der gik ud af skolen, om de så næsten automatisk får ret til understøttelse. Sådan er forholdene naturligvis ikke. Sletter man 18 års grænsen — hvad jeg mener det ville være rimeligt at gøre nu, under normale forhold er der ikke behov for det, men derimod i

[Arbejdsministeren.]

den situation, hvori vi står i dag, hvor de unge hverken kan få det arbejde, de ønsker, eller den uddannelse, de gerne vil have — vil de tage andet arbejde, og de vil jo ikke være berettiget til medlemskab af en arbejdsløshedskasse, før de er sikret arbejde. De skal arbejde over en vis varighed, og de skal have været medlem af en arbejdsløshedskasse over en vis periode, efter de nu gældende regler 12 måneder, som vi foreslår nedsat til 6, for at være berettiget til understøttelse, så der ligger altså en lille misforståelse i forbindelse med dette. Baggrunden herfor er naturligvis den meget omfattende ungdomsarbejdsløshed, som nogle af ordførerne også har været inde på.

Hr. Ingomar Petersen mente, at forslaget først bør behandles i et udvalg med organisationsrepræsentanter og embedsmænd. Som sagt har det været meget, meget grundigt forberedt, og jeg synes egentlig ikke, der er behov for dette. Hr. Ingomar Petersen var også inde på spørgsmålet om, hvorvidt ventetiden bør halveres eller ej, og mente — sådan forstod jeg det — ikke, at den skulle halveres. Det synes jeg nu nok situationen indbyder til. Jeg er godt klar over, at der kan være behov for særregler, sådan at man ikke går ind og ud af en arbejdsløshedskasse, f. eks. på funktionærområdet, hvor der kan være problemer med 6 måneders eller i særlige tilfælde op til 9 måneders opsigelsesvarsel, og det er noget, jeg i alle tilfælde gerne vil være med til at drøfte nærmere i udvalget.

Hr. Ingomar Petersen rejste spørgsmålet — og andre har også gjort det — om de mindre, selvstændige erhvervsdrivende. Jeg skal være den første til at erkende, at den strukturrationalisering, vi har oplevet i erhvervslivet gennem de senere år, hvor måske 2-3 butikker lukker om dagen og mange andre små virksomheder ikke kan klare sig mere, har medført, at der er mange mennesker, som er stillet i en meget vanskelig situation. Jeg vil gerne være med til at hjælpe disse mennesker, jeg vil gerne være med til, at vi så hurtigt som muligt får sat en undersøgelse i gang af, om vi kan skabe en forsikring for dem. Hvordan det kan lade sig gøre, kræver naturligvis både overvejelser og undersøgelser, men jeg vil i alle tilfælde gerne være med til det, sådan at de pågæl-

dende ikke, den dag de må dreje nøglen om, er henvist til socialkontoret, men sådan at vi, på samme måde som jeg ved det er sket andre steder, måske kan sikre dem således, at de, når de går over som lønmodtagere, bliver flyttet over i den arbejdsløshedskasse, som de i så fald i øvrigt måtte høre til.

Hr. Ninn-Hansen har jeg svaret med hensyn til hastværket. Han rejste også spørgsmålet: hvordan bliver forholdet mellem løn og understøttelse? Der vil jeg gerne understrege endnu en gang den vældige lønspredning, der er tale om, og at man bør tilstræbe at sikre en så rimelig erstatning som muligt til alle kategorier, uanset på hvilket niveau de ligger. Hr. Ninn-Hansen mente også, at jeg kendte noget til forholdene i Odense, og det gør jeg; en hel del, naturligvis ikke så meget som hr. Ninn-Hansen, og jeg har godt set nogle avisartikler i den fynske presse om, at virksomheder har søgt arbejdskraft, men ikke kunne få den. Men jeg har bestemt ikke fået bekræftet af arbejdsformidlingen, at det var korrekte oplysninger, og hvis det ligger sådan, vil jeg da gerne have nærmere oplysninger om det.

Jeg vil gerne sige tak til hr. Svend Erik Sørensen for tilsagnet om at være med på det meget vigtige i dette forslag, at vi nu sikrer de to årlige reguleringer.

Hr. Svend Erik Sørensen var også inde på spørgsmålet om de selvstændige erhvervsdrivende. Det har jeg svaret på.

Selv om det altså ikke var lige den modtagelse, jeg havde håbet på, håber jeg trods alt, at vi i det kommende udvalgsarbejde under de vilkår, vi nu engang arbejder under, kan nå et positivt resultat til gavn for de 150.000 arbejdsløse, hvis antal forhåbentlig bliver reduceret meget hurtigt.

Bertel Haarder (V):

Jeg har savnet en debat om ungdomsarbejdsløshedens årsager ved denne lejlighed. Jeg synes, forslaget går lidt efter den recept, at man først lader lønniveauet puste sig op, og så poster man penge ud til nogle af de ramte bagefter, og det er da også pænt gjort, men kunne vi ikke få en meget hurtig stillingtagen fra regeringens side til, hvad man egentlig vil gøre ved den ungdomsarbejdsløshed? Og dér tænker jeg ikke på det, der især står i den grønne rapport om, hvordan man afhjælper ungdomsarbejdsløshe-

[Bertel Haarder.]

den, jeg tænker ikke så meget på uddannelsesforanstaltninger og forskellig beskæftigelsesterapi, men jeg tænker på, hvordan vi løser den problematik, at vores arbejdsmarked her i landet — og det ser vi meget tydeligt nu — efterhånden er sådan, at man skubber de unge ud, de kan efterhånden ikke få stilling, før de er 23, 24, 25 år, og de gamle er også på vej ud, de bliver væltet over på de sociale budgetter. Det er i virkeligheden ikke nogen socialreform, vi har brug for her i landet, det er en arbejdsmarkedsreform. Derfor vil jeg egentlig godt spørge, hvad regeringen har af synspunkter på det problem, som er særdeles centralt, når det drejer sig om de stigende skatter, når det drejer sig om ungdomsarbejdsløshed, når det drejer sig om et andet problem, nemlig de alt for mange førtidspensionister.

Jeg beundrer regeringens hastværk med hensyn til dette lovforslag. Jeg synes, der var mere brug for hastværk med hensyn til det andet. Jeg ved, at man dermed træder på nogle af de allerhelligste køer, vi har her i landet, fordi det, man naturligvis skal ind på, er noget med løndifferentiering, måske noget med poseopfyldning, måske en kombination af de to ting, men vi må tage den tyr ved hornene. For jeg kan i hvert fald ikke som folkevalgt her finde mig i, at vi bare lader det ligge og flyde og finder os i, at vi skal finde på al mulig terapi for de unge, indtil de er 25, og måske også for de gamle, fra de er 60. Jeg synes, det er det, der er det centrale problem også med hensyn til de høje skatter, og jeg vil godt lige høre, hvornår vi får et udspil i den forbindelse om ungdomsarbejdsløsheden.

Ingomar Petersen (RV):

Ministeren var inde på, at lovforslaget ikke var hastværksarbejde, men samtidig sagde ministeren, at forslaget af hensyn til arbejdsløsheden blev fremsat i november, da socialdemokratiet var i opposition, og at det skete i hast dengang. Det kan jeg sådan set godt forstå, men det er jo det samme forslag, som i dag ligger på folketingets bord, men nu er socialdemokratiet i regering.

Jeg synes, der ved denne debat er bragt så mange problemer frem og omtalt så mange af de uretfærdigheder, der nu engang

er i vores arbejdsløshedslovgivning, at det virkelig er relevant at få spørgsmålet belyst meget grundigt. Ministeren skal ikke forstå mig således, at jeg ikke mener, ventetiden ikke skal halveres, det mener jeg egentlig er rimeligt, men jeg gør opmærksom på, at der er nogle problemer i det, som ministeren også selv var inde på det her, som i dette hastværk i november ikke helt er blevet gennemtænkt. Når ministeren siger, der i øjeblikket er omkring 62.000, som har en løn under de 24 kr., altså bagatelliserer det med, at det er 6-7 pct., ja, så vil jeg nok sige, at når vi så hæver lønnen yderligere med 2 kr. i det forslag, der ligger, bliver afstanden endnu større, og så bliver der formentlig endnu flere, en endnu større procent, som faktisk ved at arbejde kan få mindre, end man kan få i understøttelse.

Så vil jeg godt spørge ministeren: er det egentlig ikke en svaghed ved vort system, at kun ca. 40 pct. af den samlede arbejdsstyrke er medlem af en arbejdsløshedskasse, og at de resterende igennem skattebetalingen har medvirket til ledighedsunderstøttelse til de forsikrede? Taler egentlig ikke meget for, at man undersøger, hvorledes de grupper, der i dag ingen mulighed har for at blive arbejdsløshedsforsikrede, kan komme med? Dér vil jeg takke ministeren for hans tilsagn om at sætte et arbejde i gang for at få undersøgt det for de mindre, selvstændige erhvervsdrivende, men der er også tale om andre end de selvstændige erhvervsdrivende.

Jeg vil spørge: fungerer vort arbejdsløshedssystem egentlig godt nok, og er det egentlig retfærdigt nok? Var det ikke bedre at bruge flere penge på at komme uretfærdighederne til livs end at hæve understøttelserne for enkelte grupper, og var det egentlig ikke bedre at bruge pengene til at få de unge i arbejde eller i uddannelse end at give dem understøttelse?

Det radikale venstre vil gøre alt for at komme ungdomsarbejdsløsheden til livs, men det er jo egentlig spørgsmålet, om de samme penge ikke var bedre anvendt i et forsøg på at investere dem i at få skabt nogle arbejdspladser, anvende dem til, at de unge simpelt hen kan komme i lære, når de er færdige med bl. a. deres EFG-uddannelse; det er jo også umuligt i dag.

Der er mange ting at tage i betragtning, når man skal vurdere dette forslag, som jo

[Ingomar Petersen.]

med den nuværende arbejdsløshed vel vil koste imellem $\frac{3}{4}$ og 1 mia kr. Derfor er det også for det radikale venstre et spørgsmål, om ikke disse penge kunne anvendes bedre ved at få de arbejdsløse i arbejde end ved at bruge dem til en øget arbejdsløshedsunderstøttelse til nogle enkelte grupper. Det synes jeg man virkelig skulle vurdere i et udvalgsarbejde, og jeg mener, det er nødvendigt, at vi virkelig får kulegravet disse problemer og ikke har hastværk. Om det kommer igennem til 1. april, eller det varer lidt længere, synes jeg ikke er så væsentligt. Hovedsagen er, at vi får et retfærdigt system, et bedre arbejdsløshedssystem end det, vi har i dag. Vi kan ikke fortsat leve med det system, som vi har i dag, i et moderne samfund. Jeg er enig med ministeren i, at der er sket strukturændringer i samfundet, og vi har behov for at få de mindre, selvstændige erhvervsdrivende med. Det er en uretfærdighed over for dem, hvis de ikke kommer med.

Ninn-Hansen (KF):

Arbejdsministeren nævnte to grunde til hastværket. Den ene var, at socialdemokratiet tidligere har fremsat et lignende forslag, og det er jo rigtigt. Men socialdemokratiet har jo fremsat så mange forslag i opposition, og det betyder ikke, de skal gentages, efter at regeringen er dannet. Jeg synes snarere, det modsatte måtte være tilfældet, og det troede jeg egentlig også man havde erkendt.

Den anden er henvisningen til, at Arbejdsløshedskassernes Samvirke har udarbejdet et forslag af denne karakter. Også det er rigtigt. Det er vist et års tid siden, det er sket, men jeg vil gerne spørge ministeren: er det så ikke også rigtigt, at det forslag i øjeblikket bliver behandlet i landsarbejdsnævnet af et særligt arbejdsudvalg, at man er langt henne i arbejdet og også har foretaget nogle ændringer i forhold til det forslag, der er fremsat her, og har været enig om, det kunne gøres bedre, og ville det så ikke være rimeligt at afvente, at det arbejde bliver tilendebragt? Det behøver ikke at betyde, at man ikke i folketingsudvalget har noget at tale om, tværtimod; jeg synes, at arbejdsministeren svarede positivt på spørgsmålet om de selvstændige erhvervsdrivendes stilling. Det konservative folke-

parti vil, som vi tidligere har sagt, særdeles gerne medvirke til en ordning her, og det kan vi godt tage fat på med det samme. ...

Det andet, jeg vil nævne, er det spørgsmål vedrørende Odense, som arbejdsministeren både svarede på og ikke svarede på. Nu er Odense jo desværre ikke det eneste sted, hvor det forhold gør sig gældende, at der er ledig arbejdskraft, men hvor anmodninger om arbejdskraft alligevel er forgæves; det må arbejdsministeren også vide. Er det alene et spørgsmål om arbejdsformidlingen? Er den ikke tilstrækkelig effektiv? Eller kan det også dreje sig om, at der er for stærk en tilnærmelse imellem lønnen for at få arbejdet udført og arbejdsløshedsunderstøttelsen?

Så er der jo endelig det meget vigtige spørgsmål om ungdomsarbejdsløsheden. Jeg tror da, hr. Bertel Haarder har ret i, at det kan være rimeligt at se på, hvad der er baggrunden, og hvordan fremtiden tegner sig for de unge, hvis man ikke kan få mere bevægelse med hensyn til deres medvirken i arbejdslivet. Men det er vel også et spørgsmål, og det er det nok navnlig, om man giver erhvervslivet de tilstrækkelige muligheder for at optage ny arbejdskraft, om man fører en erhvervsvenlig eller en erhvervsfjendtlig politik, og det er vel egentlig også det, det drejer sig om i hele spørgsmålet om afskaffelse af arbejdsløsheden.

Jeg kan da godt forstå disse henvisninger til den ulykkelige situation, det er for mange mennesker, at de er arbejdsløse, men det er jo grundlaget, man skal ændre, så der er arbejdspladser til dem. Arbejdsløshedsunderstøttelsen kunne altså i en periode være god nok for de ret få — det skal erkendes — der dengang var arbejdsløse, men for den enkelte familie er det jo dog det samme, om der er 150.000 eller der er 30.000. Derfor kan jeg ikke se, at den vej, man vil gå her, er den rigtige. Det er dette at komme selve arbejdsløsheden til livs, der er det afgørende, og ikke at ændre lovgivningen i en retning, der ikke er holdbar.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Jeg skal lige svare på et par enkelte af de spørgsmål, der er stillet.

Hr. Bertel Haarder spurgte, hvilke overvejelser man havde omkring ungdomsarbejdsløsheden, og hvornår man hørte noget

[Arbejdsministeren.]

derom fra regeringens side. Jeg kan oplyse, at det var noget af det første, vi tog op under visningsminister og arbejdsminister imellem, og jeg regner med, at vi allerede i næste uge på et ministermøde kan få en afklaring af, på hvilke områder der i særlig grad bør sættes ind, hvad dette vigtige spørgsmål angår.

Til hr. Ingomar Petersen: jeg skal ikke gå ind på de mere polemiske betragtninger, som der i øvrigt ikke var så mange af i denne omgang. Det er rigtigt, at det er det samme forslag, vi som regering fremsætter, som vi tidligere har fremsat i opposition, og det synes jeg er logisk og konsekvent; det har vi faktisk lovet vore vælgere at gøre. Det har vi dog hørt noget om tidligere i dette ting, at sådan bør man gøre.

Jeg er glad for, at hr. Ingomar Petersen sagde, at han nu var villig til at acceptere de to årlige reguleringer; hans første indlæg opfattede jeg på den måde, at han var meget tilbageholdende. Vel, der kan være problemer, men jeg tror ikke, det er større problemer, end at vi ved en snak om det i arbejdsmarkedsudvalget kan klare det af. Det føler jeg mig helt overbevist om kan lade sig gøre.

Hvad angår spørgsmålet om, at nogle kan få mere i understøttelse end i løn: det er jo noget, man hører meget ofte. Vel, vi har, som jeg sagde det før, folk, der får 19 kr. 75 øre i timen, og der er nogle, der tjener 50, 60, 70 kr. i timen. Og da vi formentlig er enige om at fastholde det princip, at vi skal have en erstatning i forhold til den rent faktisk mistede indtægt, kan man næppe komme meget nærmere end det, vi bygger på i øjeblikket, og så er det jo klart, at når der er et gennemsnit, så må der være nogen under og nogen over. Men for hver enkelt gælder det, uanset hvilken timeløn man har, uanset hvilken årsindtægt man har, at man aldrig kan opnå mere end 90 pct. i understøttelse af det, man har haft i arbejdsfortjeneste forud.

Hr. Ingomar Petersen sagde, at det ikke var godt, at kun 40 pct. af lønmodtagerne er medlemmer af arbejdsløshedskasserne. Hvordan kan andre komme med? Ja, jeg vil vove at påstå, at de 60 pct., der mangler, kan komme med, hvilken dag de ønsker det. De kan blive medlemmer af en arbejds-

løshedskasse, hvilken dag de ønsker det, praktisk taget alle sammen. Det er der ikke spor i vejen for. Vi har ikke den obligatoriske ordning, men der findes arbejdsløsheds-kasser, som praktisk taget dækker alle fag, brancher, områder og lønmodtagergrupper. Så der skulle altså ikke være noget i vejen for, at det kunne lade sig gøre.

Så vil jeg gerne sige, at jeg er aldeles enig i hr. Ingomar Petersens bemærkning om, at det var meget bedre at bruge pengene til arbejde end til understøttelse. Der er ingen sætning, jeg har anvendt mere ved alle lejligheder igennem de sidste 6-7 måneder — og nogle vil kunne erindre, måske ikke alle, hvor ofte den blev brugt i forbindelse med beskæftigelsesdebatten, som vi havde den 10. oktober sidste år i folketinget, hvor vi netop sagde: den række af beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, vi ønsker gennemført, koster penge, men det er da langt bedre at anvende disse penge til samfundsnyttige investeringer fremfor passivt at udbetale dem i arbejdsløshedsunderstøttelse.

Jeg håber, at man ikke bare fra det radikale venstre — dér tror jeg man er velvilligt indstillet — men også fra anden side vil være parat til at slutte op om de beskæftigelsesfremmende forslag, som nok koster noget, men som også betyder, at man får noget produktivt til gengæld, og at man også stiller disse familier gunstigere, end de ellers ville være stillet.

Hr. Ninn-Hansen spurgte, om jeg var klar over, at dette forslag behandles i landsarbejdsnævnet. Det er jeg ikke bekendt med. Det er nok muligt, at Arbejdsløshedskasserne Samvirke har sendt det til landsarbejdsnævnet — man drøfter jo løbende arbejdsløshedskasseproblemer dér — men enkeltheder i det er jeg ikke klar over.

Så er der igen dette med Odense. Jeg hører så ofte dette, at de ikke vil arbejde. Arbejdsgiverne søger at få arbejdskraft, de bliver anvist, de nægter at komme, der averteres, osv. Den dækningsgrad, man har i dag, er jo ikke meget anderledes end den, vi havde for et par år siden, hvor vi vel havde den højeste beskæftigelse i dette lands historie. Da var der ikke noget i vejen for, at man ville arbejde, man ville hellere end gerne arbejde. Jeg må altså bede om at få helt konkrete eksempler på, at man har

[Arbejdsministeren.]

nægtet at tage anvist arbejde; der står i loven passende arbejde, det er man forpligtet til at tage, hvis man vil have ret til understøttelse, og jeg har ikke indtil nu fået oplysninger om, at det, som hr. Ninn-Hansen påberåber sig, og som jeg ganske rigtigt har set omtalt i pressen, er sket.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Bay):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om offentlig forsorg. (Hjælp til underhold ved arbejdsløshed).

(Lovforslag nr. 73. Fremsat 25/2 75).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Inge Fischer Møller (S):

Det foreliggende lovforslag om ændring af lov om offentlig forsorg går i korthed ud på at ændre beregningsreglerne, så at der i tilfælde af arbejdsløshed kan ydes offentlig hjælp efter de regler, der gælder for udvidet hjælp. Sagt med andre ord: der skal ved arbejdsløshed kunne udbetales hjælp efter samme regler, som gælder i visse sygdomstilfælde. Formålet er at give arbejdsløse en hjælp, så man modvirker, at pågældendes og familiens hidtidige levevilkår i væsentlig grad forringes.

Spørgsmålet er jo i de seneste måneder beklageligvis blevet særlig aktuelt. Vi har lige hørt om, at vi i landet har ca. 150.000 arbejdsløse. Vi ved, det giver mange problemer, vi ved også, at det giver meget store økonomiske problemer. Den økonomiske situation er ganske særlig vanskelig for den gruppe arbejdsløse, som ikke har været medlem af en arbejdsløhedskasse i 12 måneder, så de er blevet berettiget til at få

udbetalt dagpenge i tilfælde af arbejdsløshed.

Efter de nugældende regler ser man ofte, at en arbejdsløs ikke kan få udbetalt offentlig hjælp, fordi ægtefællen har arbejdsindtægt, eller fordi der er en eller anden form for mindre formue. I tilfælde af, at der er en mindre formue, som i øvrigt ofte er bestemt til en særlig lejlighed, vil den pågældende være henvist til at realisere denne, før der kan ydes offentlig hjælp. Det er urimeligt. Socialdemokratiet mener derfor, at tiden er inde til at ændre disse regler.

I tilfælde af arbejdsløshed bør der kunne udbetales offentlig hjælp, selv om ægtefællen har indtægt, og selv om der er en mindre formue, ligesom det er vigtigt at fremhæve, at hjælpen skal beregnes efter mere rimelige regler. Forslaget, der er til behandling nu, er i øvrigt identisk med bestemmelser i bistandslovens § 37, som jo træder i kraft den 1. april 1976.

Forslaget skal også ses i sammenhæng med det forslag om ændring af loven om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring, hvorefter man skulle kunne blive berettiget til arbejdsløshedsunderstøttelse efter 6 måneders medlemskab af en arbejdsløhedskasse.

Når man almindeligvis taler om arbejdsløshed, omtaler man lønarbejderne. I denne forbindelse må vi ikke glemme, at arbejdsløsheden nu også er blevet et stort problem for mange småhandlende og mange andre mindre, selvstændige erhvervsdrivende, der har måttet lukke. Vi vil ved hjælp af dette forslag også kunne hjælpe denne gruppe.

Omkring arbejdsløsheden har der været mange problemer fremme i dagspressen, og jeg er også selv blevet gjort bekendt med en del konkrete eksempler. En del af disse problemer vil jeg søge nærmere oplyst under udvalgsarbejdet.

Jeg vil slutte med at udtrykke håb om et godt udvalgsarbejde, så vi kan få nogle mere retfærdige regler på området; det trænger vi i allerhøjeste grad til. Socialdemokratiet lægger meget stor vægt på, at dette forslag bliver gennemført meget hurtigt.

Johan Philipsen (V):

Venstre har ingen bemærkninger til det foreliggende forslag. Må jeg nøjes med at